

משנה שבת פרק כג

Mishnah Shabbat, chapter 23

(1) A man may borrow pitchers of wine and pitchers of oil from his neighbor, provided that he does not say to him; Lend [them] [*halveini*] to me [where the term *halveini* is used, it signifies long term and we fear lest the lender mark it down so that he not forget it]; and in the same manner, a woman [may borrow] loaves from her neighbor. If he does not trust him, he leaves his cloak with him [as a pledge]

and makes a reckoning with him after the Sabbath. So, too, if the eve of Passover in Jerusalem falls on a Sabbath [and he forgot to buy his Pesah sacrifice], he leaves his cloak with him [the vendor] and receives his Pesah lamb and makes a reckoning with him after the Festival.

(2) A man may count his guests and his dessert portions orally, but not from a written note [i.e., if had written a list of all the guests he is having for *Shabbat*, he should not read that list on *Shabbat*. One reason is, lest he erase the name of a guest who is not coming; another reason is, lest he start reading other secular documents]. One may cast lots with his sons and members of his household for [portions at] the table [i.e., who will get which portion. Since everything belongs to the head of the household, each doesn't really mind what he gets. However, one may not cast lots with other guests (all of whom brought their own food or paid for the meal) who may measure, weigh or count what they receive on the Sabbath, in order to compare with the others. However, this is permitted during the week], provided that he does not intend to offset a large portion against a

רבנו עובדיה מברטנורא

א שואל. ובלבד שלא יאמר הלוני. דהלואה לזמן מרובה משמע, וקיימא לן סתם הלואה שלשים יום, הלכך אתי מלוה לכתוב על פנקסו כך וכך הלויתי לפלוני כדי שלא ישכח: **מניח טליתו אצלו.** אם אינו מאמינו, ולוקח אותו ומקדישו בשבת, דחובות שקבוע להן זמן יכולים להקדיש בשבת: **ב פרפרותיו.** מיני מעדנים: **אבל לא מן הכתב.** אם כתב מערב שבת כך וכך אורחים כדי שלא ישכחם, לא יקרא באותו כתב בשבת, גזירה שמא ימחוק, אי נמי שמא יקרא בשטרי הדיוטות, ואין מותר לקרות בשבת אלא בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה לאחר שכתבוהו ובפירושיהו, אבל בשאר דברים או בספרי חכמות שאינן מדברי נבואה או מפירושיהו, אסורים: **מפיס.** מטיל גורל לחלק מי יגיע כל מנה ומנה: **עם בניו ועם בני ביתו.** שהן סמוכים על שולחנו שאין כאן קפידא, אבל עם

א שואל אדם מחברו כדי יין וכדי שמן, ובלבד שלא יאמר לו הלוני, וכן האשה מחברתה כפרות. ואם אינו מאמינו, מניח טליתו אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת. וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת, מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב: ב מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו, אבל לא מן הכתב. ומפיס עם בניו ועם בני ביתו על השלחן, ובלבד שלא יתכונן לעשות מנה

smaller one [i.e., all portions are of similar size] because [otherwise, each guest pays attention to the size of the portion he receives and agrees to the lottery only because he thinks he will get the larger amount, therefore] this is prohibited as gambling. And [so, too,

on a Festival, priests] may cast lots for sacrifices [i.e., for the portions to be eaten from those animals which have been sacrificed] on Festivals, but not for the portions [of those animals sacrificed the day before, i.e., the Rabbis did not permit casting lots on the Festival for portions of animals sacrificed before the Festival, since those lots should have been cast before the Festival].

(3) A man must not hire workers on the Sabbath [even for work to be performed after the Sabbath], nor instruct his neighbor to hire workers on his behalf [since speech concerning weekday affairs is prohibited based on the verse “Nor pursuing your business nor speaking of vain matters” (Isaiah 58:13)]. One must not go [on the Sabbath] to the [outermost limit of the] *tehum Shabbat* [the two thousand cubit Sabbath boundary] to await nightfall [when the Sabbath expires] in order to hire workers or bring in produce [or anything else which would be forbidden to perform on the Sabbath, since this is, in fact, preparing on the Sabbath for something that is prohibited to perform on the Sabbath]; but one may do so in order to watch [his field, because had his field been within the Sabbath

רבנו עובדיה מברטנורא

אחר לא, דבני חבורה המקפידים זה על זה, שאין מוחלין ואינן מוותרים זה לזה, עוברים משום מדה ומשום משקל ומשום מנין ומשום לווין ופורעין דגזור בהו רבנן שמא יכתבו: **ובלבד שלא יתכוין**. וכו'. מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, מפסי אדם עם בניו ועם בני ביתו על השלחן ואפילו מנה גדולה כנגד מנה קטנה, ודוקא עם בניו ועם בני ביתו, אבל עם אחר לא, ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד קטנה או הוא דביום טוב אסור ובחול שרי, אבל אם נתכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה אפילו בחול אסור: **משום קוביא**. דגול הוא, דאסמכתא לא קניא. והאי אסמכתא היא, דסמך על הגורל אם יפול לו הגורל על המנה הגדולה יזכה בה ולפיכך תלה עצמו אף לגורל הקטנה על הספק, ואילו ידע מתחילה שכן לא היה מתרצה: **חלשים**. גורלות, כמו חולש על גוים (ישעיה יד): **על הקדשים ביו"ט**. ששחטו ביום טוב, לחלק אותם בין הכהנים: **אבל לא על המנות**. של קדשים של אתמול: **ג לא ישכור אדם פועלים**. דכתיב (ישעיה נח) ממצוא חפצך ודבר דבר: **ולא יאמר אדם לחברו** וכו'. לדיוקא נקטיה, לא יאמר לחבירו שכור לנו פועלים, אבל אומר לו הנראה שתעמוד עמי לערב, כלומר עבשיו נראה אם תבוא אלי לבשתחשך, ואף על פי ששניהם יודעים שעל מנת לשכרו לפעולתו הוא מזהירו, כיון דלא מפרש ליה שכירותו בהדיא שרי, דקיימא לן דיבור אסור

boundary, watching it would be permitted], and [once there,] he may bring [home] produce with him [since his intent was to watch]. Abba Shaul stated a general principle; Whatever I have a right to instruct [on the Sabbath that it be done after the Sabbath, i.e., for a mitzvah (see next *Mishnah*)], I am permitted to await nightfall, [in preparation] for it [at the *tehum*

Shabbat].

(4) One may go and await nightfall at the *tehum Shabbat* in order to [attend and to] ascertain the needs of a bride or to [attend to the] needs of the deceased, [such as] to bring a coffin and shrouds for the deceased [immediately after *Shabbat*]. If a gentile brought flutes [to play solemn music] on the Sabbath [from outside the *tehum Shabbat*, due to the fact that it is obvious that they were brought on behalf of the Jew, the Rabbis banned their use at the funeral and therefore], one must not mourn for a Jew on them, unless they came from a place nearby [i.e., from within the *tehum Shabbat*]. If he [a gentile] made a coffin for himself or dug a grave for himself [on *Shabbat*], a Jew may be buried in it. But if [he made it] for the sake of a Jew, he may never be buried in it.

(5) All the necessities for the deceased may be performed [on the Sabbath, i.e.,] he may be anointed with oil and washed [to slow the body's decay], provided that

רבנו עובדיה מברטנורא

הרהור מותר: אין מחשיכין על התחום. לקרב עצמו בשבת עד סוף התחום ולהחשיך שם, שיהיה קרוב למקום הפועלים או לפרדס להביא פירות, דכל דבר שאסור לעשותו בשבת אסור להחשיך עליו. אבל מחשיך הוא להיות קרוב לצאת ולשמור פירותיו, דזה דבר המותר בשבת לשמור פירותיו: ומביא פירות בידו. הואיל ועיקר מחשבתו לא היתה לכך: כלל אמר אבא שאל. אתנא קמא פליג, דאסר כל החשכה ולא מפליג בין החשכה של מצוה להחשכה של רשות, ואתא איהו ואמר דהחשכה של מצוה שריא, שכשם שמותר לומר לחבירו בשבת תהיה מזומן לילך לאחר חשיכה להביא ארון ותכריכים למת, כך מותר להחשיך על התחום כדי שיהיה מזומן לאחר חשיכה להביא ארון ותכריכים. וסיפא דתנן מחשיכים על התחום [לפקח] על עסקי כלה ועל עסקי המת, אבל שאול היא. והלכה כמותו: ד לפקח על עסקי כלה. לעיין ולחקור בצרכי הכלה: חלילין. כלי נגון חלולין שקולן מעורר הבכי: לא יספור בהן ישראל. קנסא הוא, משום דמוכחא מלתא שבשביל ישראל הובאו: אלא אם כן באו ממקום קרוב. אלא אם כן נודע לנו בבירור שבאו ממקום שבתוך התחום ולא הביאום מחוץ לתחום: ארון. לעצמו שיקבור בו נכרי או למכור: ה סכין. בשמן: ומדיחין. במים.

no limb is moved. [Since the limbs of the deceased are *muktzah*, they may not be moved; however, they may be touched.] A pillow [or mattress] may be moved from under him so that he is subsequently on the sand [but he may not be moved from the pillow, since the limbs of the deceased may not be moved], in order that he keep [i.e., so

that the body remains cool. The mattress or pillow may add heat thereby hastening decay]. The jaw may be tied up, not in order to close it, but rather, [to give it support] so that it should not open further, and likewise, if a beam is broken, it may be supported by a bench or the side boards of a bed, not in order to raise it [to its previous level], but so that it should not sink further. One may not close [the eyes of] the deceased [which is considered equivalent to a limb] on the Sabbath, nor on weekdays at the moment of death, and he who closes the eyes [of a dying person] at the point of death is a murderer [because if there was a faint glimmer of life, by physical contact with the dying individual he may, very well, be killing him].

רבנו עובדיה מברטנורא

ופוקקין נקביו, סותמין נקביו העליונים והתחתונים בבגד או בשום דבר כדי שלא תכנס בהם הרוח ויתפח: **ובלבד שלא יזיזו בו אבר.** שלא יטלטל ויגביה לא ידו ולא רגלו ולא ריסי עיניו, שאסור לטלטל המת או אבר מאבריו אף על פי שמותר ליגע בו. וכן כל מוקצה מותר בנגיעה ואסור בטלטול. וביצה שנולדה בשבת או ביום טוב אסורה אפילו בנגיעה, שמפני כדוריתיה נגיעתה זהו טלטולה: **ושומטים את הכר מתחתיו.** ונמצא מוטל על החול. אבל לא מטלטלו להניחו על החול, דהא תנא רישא ובלבד שלא יזיז בו אבר: **בשביל שימתין.** שלא יסריח מחמת חום הסדינים והכרים: **קושרין את הלחי.** של מת שהיה פיו הולך ונפתח: **לא שיעלה.** להסגר מה שנפתח, דהיינו מזוז אבר, אלא שלא יוסיף להפתח: **סומכים אותה בספסל.** שהרי תורת כלי עליו: **ולא שתעלה.** דהוה ליה בונה: **אין מעמצין.** את עיניו בשבת אפילו לאחר יציאת נפש, דהוה ליה מזוז אבר: **שופך דמים.** שדבר מועט מקרב מיתתו:

יזיזו בו אבר. שומטין את הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שימתין. קושרין את הלחי, לא שיעלה, אלא שלא יוסיף. וכן קורה שנשברה, סומכין אותה בספסל או בארכות המטה, לא שתעלה, אלא שלא תוסיף. אין מעמצין את המת בשבת, ולא בחל עם יציאת הנפש. והמעמץ עם יציאת נפש, הרי זה שופך דמים: